

Heikkilä, Mervi; Pehkonen, Kirsi (toim.): Aarre – Novelleja.

Nokkahiiri, 2022

selkokirja, novellit

Lukemisen aikana

Kysymyksiä eri novelleista

Vararengas

1. Millaisessa paikassa novellin tarina tapahtuu?
2. Mitä huoltoaseman pihalla tapahtuu?

Novelli ei kerro aivan tarkasti,
mitä huoltoaseman pihalla tapahtuu.
Kirjoita 5–7 virkettä siitä,
mitä pihalla sinun mielestäsi tapahtuu.

Novellin päähenkilö
näkee tonttuja ja hiisiä.

Ne ovat suomalaisen kansanperinteen
taruolentoja.

Mitä muita taruolentoja tiedät?

Millaisia taruolentoja on
sinun kulttuurissasi?

Esittele jokin taruolento
luokkakaverillesi.

Luokkaretki

1. Mitä saat tietää päähenkilön menneisyydestä?
2. Ippu on päähenkilön paras kaveri.
Miksi Ippu ei istu päähenkilön viereen?

Paras ystävä

1. Mitä erikoista Aleksissa on?
2. Miksi Soline on iloinen novellin lopussa?
3. Mistä voi päätellä,
että novelli ei sijoitu nykyaikaan?
4. Ajattele novellin tapahtuma-aikaa.
Millaista koulu on?
Keksi ainakin kolme asiaa,
jotka ovat eri tavalla kuin nyt.
5. Mitkä keksinnöt ovat muuttaneet maailmaa?

Aarre

Ennen novellin lukemista:

Novellin nimi on *Aarre*.

Mikä asia on sinulle kuin aarre?

Kuvittele, että kirjoitat novellin aarteesta.

Mistä kirjoitat? Miksi?

1. Mikä on aarre,
jonka Sara löytää?
2. Novellissa on vuosi 2084.
Kerro ainakin kaksi asiaa,
jotka ovat eri tavalla kuin nyt.

Paluu

1. Miksi Lauraa jännittää koulussa?
2. Novelli loppuu sanoihin:
”Aurinko tulee esiin pilven takaa
ja koulun piha on täynnä valoa”.
Miksi novelli loppuu tällä tavalla?

Novellissa käytetään puhekieltä.
Esimerkiksi *Manskun hese* tarkoittaa
Mannerheimintien Hesburgeria.
Mitä nämä puhekielen sanat tarkoittavat?

1. Veski
2. Läppäri
3. Futis
4. Yy
5. Manse
6. Mahis
7. Simppeli
8. Hima
9. Telkkari
10. Jätski

Pitkä odotus

1. Mistä voi päätellä,
että novelli sijoittuu menneeseen aikaan?
2. Mitä Kaapolle on tapahtunut?
3. Mitä tunteita tiedät?
Tee lista eri tunteista.
4. Mitä tunteita sinulla oli,
kun luit novellin?
Missä kohdassa tekstiä
tunsit näitä tunteita?

Siili

1. Miksi päähenkilö ei saanut
ruusuja ystävänpäivänä?
2. Mitä voit päätellä päähenkilöstä?
Millainen hän on?

Novellin päähenkilö on ihastunut Eliakseen
ja päättää kirjoittaa Eliakselle rakkausrunon.
Kirjoita rakkausruno.

Voit tehdä esimerkiksi *Olet kuin* -runon.

Siinä jokainen säe eli runon rivi
alkaa sanoilla *Olet kuin*.

Esimerkiksi:

*Olet kuin loistava aurinko,
joka lämmittää mieltäni.*

Muistipuut

1. Millainen on novellin tapahtumapaikka?
2. Miksi päähenkilö Trixiä kiusataan?

Etsi novellista vieraita sanoja.

Selvitä, mitä ne tarkoittavat.

Kirjoittakaa sanat lapuille.

Pelatkaa sanan selitystä.

Yrittäkää kertoa,

mitä sanat tarkoittavat,

mutta ilman selitettävää sanaa.

Avain

1. Mitä Yousef teki oppitunnilla? Miksi?
2. Mitä päähenkilö tekee novellin lopussa? Miksi?

Mitä seuraavat sanonnat tarkoittavat?

- Joukossa tyhmyys tiivistyy.
- Sitä saa, mitä tilaa.
- Niin metsä vastaa kuin sinne huudetaan.

Miten nämä sanonnat
liittyvät novelliin Avain?
Missä muussa tilanteessa
näitä sanontoja voi käyttää?

Mitä muita sanontoja tiedät suomeksi
tai muilla kielillä?

Mitä sanonnat tarkoittavat?

Kirjoita tarina
tai kuvaa lyhyt video
jostain sanonnasta.
Voit valita esimerkiksi
yhden näistä sanonnoista:

- Ei oppi ojaan kaada
- Lopussa kiitos seisoo
- Itku pitkästä ilosta
- Hädässä ystävä tunnetaan

Tehtävä puistossa

1. Mitä poika tekee jäätelölle,
kun hän on ostanut jäätelön? Miksi?
2. Miksi kioskin myyjät pelkävät?

Etsi tietoa!

Tehkää yhdessä tietoisuustupakasta.
Tietoisuus voi olla esimerkiksi
juliste tai video.

Miten tupakka vaikuttaa
ihmisen terveyteen?

Mitä tapahtuu,
jos myy tupakkaa alaikäiselle
eli alle 18-vuotiaalle?

Mitä tapahtuu,
jos alaikäinen ostaa tupakkaa?

Mitä rangaistuksia tupakan polttamisesta
voi saada?

Muista pohtia,
onko tieto internetissä luotettavaa!

Kirje Ameriikasta

1. Mitä Paul kertoo Axel-serkusta?
2. Millaisia tulevaisuuden suunnitelmia
Paulilla on?

Paul kertoo,
että hänellä menee hyvin uudessa maassa.
Uskotko, että kaikki on niin hyvin
kuin Paul kertoo?

Kuvittele, että olet Paul.
Kirjoita lyhyt teksti,
joka on Paulin päiväkirjasta.
Kerro, mitä elämäsi oikeasti kuuluu.
Miten Paulin vanhemmat
voisivat vastata kirjeeseen?

Etsikää tietoa arjesta novellin aikaan.
Ideoikaa ja kirjoittakaa yhdessä kirje Paulille.

Kuollut koira ei hauku

1. Mitä tytöt tekivät Vekulle?
2. Minne koira päätyi? Miten?

Kirjoita novelli tai sen osa toisesta näkökulmasta. Valitse esimerkiksi äidin, Vekun, tyttöjen tai mummon näkökulma. Käytä minäkertojaa.

Rihmasto

1. Miksi mummo on tärkeä osa novellia?
2. Mitä tarkoittaa *rihmasto*?
Miksi novellin nimi on *Rihmasto*?

Innostukaa metsästä!
Pohtikaa ensiksi, millaisia ääniä metsässä voi kuulua. Ääniä voivat aiheuttaa ihmiset ja eläimet, kasvit ja luonnon ilmiöt.

Tehkää yhdessä äänimaisema metsän äänistä.
Menkää piiriin, laittakaa silmät kiinni ja tehkää metsän ääniä yhdessä. Voitte tehdä harjoituksen luokassa tai metsässä.

Lukemisen jälkeen

Kokoava tehtävä

Kertaa genrejä eli tekstilajeja.

Mitä genrejä tiedät?
Sijoita Aarre-kokoelman novellit eri genrejen alle.
Samalla voit muistella, millaisia eri genret ovat.

Vinkki!

Monia tehtäviä voi soveltaa myös eri novelleihin. Esimerkiksi *Muistipuut*-novellissa on tehtävä sanojen opiskelusta. Voit hyödyntää tehtävää kaikissa novelleissa.